

מסורת הש"ס

אז תקרא. לעיל מיניה כתיב כי תלה ערוס וכסיתו היינו דוחק העני ומשכך לא תתעלם היינו אוהב את שניו שהן קרוביו ומקרב את קרוביו ונושא בת אמותו: כנגדו. חלוקה עליו וסותרת דבריו: מנגינה. מלגלג כתיב יו"ד לשון נגלה דמלקות וי: טעם כוסם. בתמיה וי: ואם הפעם. מכלל דפעמים אמרים משם ולא עלו דעתו: טעם ברכות. כמו שכתב את הגפן (בלאס פ"ו מ"ח): רוס המוכזיה ונעמה העמונית. ילדו מהם מלכים ונביאים נעמה אמו של רחבעם וילג ממנה חזקיה ואחא ויהושפט דהו לדיקים גמורים וישעיה הנביא דלמך מר אמרן ואמריה אחים הוו (מגילה דף י"ז): שעמדו על הקרקע. ויטו אומונתם לעסוק בהרס ובקציר: וירדו מלכותם כל יומם משום אל הארץ: ועמדו וירדו. לשון ירידת עניות: דשי בה כרכא. ורע כרוכ. ליטגא לארמינא כרכא חרישה כמו כרוכ ומני (ב"ב דף י"ג). כמה דמסיק מעלג מני כרכא ונדה דף ס"ה: לטוביא. לרוחב הערוגה: אי תשדריה לאורכיך. כלומר אפילו תמורד ותחרשנה לא יועיל כלום לפי עסקא: דהפוכי בעסקא טוב. להרוח יומר: דקא ניפון. הרוח מנשגמ וזו כוז: אי טניפנו. כמה שתרמו מנופסו אין תועלת בהן לפי פרקמטיא. תניפנו לשון הניפי לי בתמיפה (ב"ב דף ט"ז): תפורה. שמת ששכרה מועט ואוכל עשבים וחזו כנלג: תפורה. ירק מן התנואה עד שלג הביאה שליש: מנגיא ליה ארעא. (ש"מ) ומשכנת אמו על הארץ לשמור כל הילול: (ש"מ) ומרמיא ליה מינרי. כשגילה מתקוטט עם בני אדם: ורע. תנואה לאכילת ניבך: ולא טובין. לא תקנה תנואה מן השוק: ואע"ג דכי הדדי ניבכו. אפילו מיטין כוזל וקרקעין אינו חשוב ואין לך שער (וי) לפי השעה אפ"ה הוי מתכרכין. כרכה מנייה כדבר שאין לוקח בדמים ואין כלה מהר: כרכה. פשוטין בלע"ז: זכן ולא פשוטין. מטר כלי תשמישן והשתמש בדמים בעסקמטיא קודם שתגא לני עניות: כפסקין. כלי הבית טאפ"ט בלע"ז: אכל גלימא. שיהא להמכר בלגישתה לא ימכר דלמא כי דער נעו לה לא מתרמיא ליה הגויה כמותה: טוס. תרגום של סתום כמו קממוס פלשמים (בבבא ש"ט) טומיטין פלשמאי. טוס ולא תשפין אס יש לך חור קטן כותל רעוע סתום אותו מיד ולא תרמינן כנקב לשפין טו טיט ולגניס הרבה ליפותו: שפון. פלשטי"ר בלע"ז. ואם בעל נפש אתה להנאות בנייניך הרמז הנקב ושפליהו להיות יפה: ולא סיבני. לא תפיל את כל הסומל ותגניו: ממון נסיב איסא. המתן עד שתדוק מעשיה שלג תהא רעה וקטנת: נמיס דרגא ונסיב איסא. לא תקח אשה חשובה ממך שמה לא תתקבל עליה: שושנינא. אוהב לבנו אומר האב לבנו קטנית: אפיך לה. היה אומר האב לבנו שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז) אכל אסא. דבר שקר הוא וכתיב למדו לשונם דבר שקר: כי הוה משכח מידי. דבר הראוי לה: שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז) אכל אסא. דבר שקר הוא וכתיב למדו לשונם דבר שקר: כי הוה משכח מידי. דבר הראוי לה: שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז)

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

סג.

עין משפט
נר מצוה

קב א טושיב א טע"ב
א ספיק א טע"ב
קב ב מ"י מ"ה מ"ה מ"ה
דעות הלכה י'

הגהות הב"ח

(א) נ"ב לא תתמיה ליה
ברביעי טוס ולא:
(ב) ר"ש"י ד"ה מנגינה וכו'
דמלקות הוא הפ"ד:
(ג) ח"י ח"י טוס
תמיה וכו' אדם אוכל
ח"י טוס כמות שרן
ולבשת פשתן כמות
השרוא הפ"ד: (ד) ד"ה
ואע"ג וכו' שער ג"פ
השעה תמיה וכו' ס"א
בעבורה הקרקע לפי
השער: (ה) ד"ה טעמא
ויי אכל וכו' שקר הוא כך
ומכיון מ"ל והד"ס:
(ו) ד"ה ד"ה המלה וכו'
ימלאו רעות וכו' רבות
וצרות וכו':

מוסף רש"י

אז תקרא והי' יענה.
לעיל מיניה כתיב הלא
פרוס לרעב לחמן וכו'
ומשכך כל המעלה. היינו
שעל מן אמותו ומקרב את
קרוביו. ואכיל את שניו
מ"י כמקרב את קרוביו
דכתיב ומלי (מ) טוס שכן
קרוב מלא חמין. ומליה
לעני דקשת דחקו כנלג
פרוס לרעב לחמן וכו'
קרא ערוס ומתמינו טו.
תשפין. מחוק ומגילג
טו. מתמסק. מלא
לדי עניות וטוסו טו.

הוספות ישנים

לחיי הלס י"מ ודנקי
לחמין דלחמין לא מליא
לחמין להאיה אכל לא
נקט מן לחמין דלחמין טרה
ומשליה י"מ דיוקת מן
לחמין אכל לא לחי
לחמי לסיקע מלח יום:
אין לך (לחמין) פחתה
מקרבת לחי וכו' אכיל
אכל גלימא כל אדם שאין
לי קרקע אינו חס"י
לדבריו יש לי לקנות או טס
להמכר לחמיות (בבבא)
ויטוין אכל להיות טה כל
איתמנה אינו טטה כהנין
שאין לך איתמות פחתה
מקרבת להיות כל בעיקר
מלחמין: ובין ולא תיבול
פי' מכוך כל תשמישן קודם
שמתיה עני ולא יסירא
דמאי קאמר הי"מ ביימקין
אכל גלימא לא חרי יש לי
למכור כל אבר לי קודם
שיהיה עני ונחלה לפרס
בדמתיין בחלו טרפות
סדר דלי בשוקא ור"ל וכו'
ולא תיבול כלומר קנה
בגדים אלוניס ולא תחבו
סגניטו ויבד למלח מול
לקנות מלחיו והי"מ
בימתיין אכל גלימא לא
דדלי גלימא יש לי לחבו
בכתיב דלמא לא תתמיה
לה עשייה כתיבה יענו
כפי מלכו:

המלוה שלע לעני בשעת דחקו. מקשה ר"מ דכפ"ק דמגינה (דף ה. ושם) אמר ומלאכו (ו) לרות רבות וכעות זה הממלא מעות לעני בשעת דחקו ואומר ר"מ דהתם מיירי ששאל ממנו המושל מס וחוקק למכור ביתו או שדהו על כך והו' ממלא לו מעות ואם לא היה מואל למכור היו מקלין מעליו והיינו לרות רבות שארץ למכור כוזל ומסכד הכל ומסיק עלה דהיינו דלמרי אינשי זוחא לעללג לא שכיח כלי' לקנות תנואה אין ממליחין לו מעות לתמיהא שכיח כשדוקין אותו למכור כמו תלויה וכו' (ב"ב דף מ"ז): ורש"י פירש שם בענין אחר:

אפילו ספינות הבאות מנגיא אספמיא. מכל דרש שגא לרבות מפילו הנך שאין עומדים אלא מעט בלחין: שאין י"ח ארבות פחותה כו'. אף על גב דרבי אלעזר גופיה קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו חס"י לומר קרקע מנוטמין כדלמך רב ספא כנסמן זרע ולא חזוין והכא מיירי כדאם שעיך אומנתו בקרקע: זבין ולא תיזוי. פי' כקוטרוס לשון דלות כלומר מכור כלי תשמישן קודם שעתו וקשה דלמאי שגא דקנט ביימקין טפי משלח מילי ונראה לר"מ כפירוש ר"מ דמיוול ענין אריגה כמו סמר ווללי בשוקא (מיוול טו). כלומר קנה בגדים ולא תחרוב כי יומר תרויח בקנין מנאריגה אכל גלימא טוב לארבו דלמור לא מיתרמינו ליה כרלנו: לרמה

האדמה אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל כל גויי הארץ אפילו ספינות הבאות מנגיא לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל ואמר רבי אלעזר עתידים כל בעלי אומניות שעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאינותיהם כל תופשי משוט מלחים כל חובלי הים יעל הארץ יעמדו ואמר ר' אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר הויה ארעא דשדי ביה כרכא לפותיא א"ל אי תשדריה לאורכיך הפוכי בעיסקא טוב מיינך רב על לבני שבילי חונגה דקא ניפון אמר להו אי ניפנת איתנופי הפוכי בעיסקא טוב מיינך אמר רבא זמאה וזוי בעיסקא כל יומא בשרא והכרמא מאה וזוי ביימקא מילחא והפוררה ולא עוד אלא מנגיא ליה ארעא ומרמיא ליה תנירי אמר רב פפא זרע ולא תזבין אע"ג דכי הדדי נינהו הני מברכין זבין ולא יתיוול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה (ב) טוס ולא תשפין שפון ולא תיבני דשכל העוסק בבנין מתמסקן קפון זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחית דרגא נסיב איתתא מק דרגא בחר שושבינא א"ר אלעזר (י) בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר והכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב אמרתי אך תיראי אך תיראי מוסר רב הוה מיפטר מרבי חייא אמר ליה רחמנא ליצלך ממידי דקשה ממוחא ומי איכא מידי דקשה ממוחא נפק דק ואשכח (י) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו' רב הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי אמר לה עבידי לי מלופותי עבדא ליה חימצי חימצי עבדא ליה מלופותי כי גדל חייא ברבי אפוך לה אמר ליה איעליא לך אמך אמר ליה אנא הוא דקא אפיקנא לה אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי דנפיק מיינך מעמא מלפך את לא תעביד הכי שנאמר למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' רבי חייא הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי הוה משבח מידי צייר ליה בסודריה ומייתי ניהלה אמר ליה רב והא קא מצערא ליה למר א"ל דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן

המלוה שלע לעני בשעת דחקו. מקשה ר"מ דכפ"ק דמגינה (דף ה. ושם) אמר ומלאכו (ו) לרות רבות וכעות זה הממלא מעות לעני בשעת דחקו ואומר ר"מ דהתם מיירי ששאל ממנו המושל מס וחוקק למכור ביתו או שדהו על כך והו' ממלא לו מעות ואם לא היה מואל למכור היו מקלין מעליו והיינו לרות רבות שארץ למכור כוזל ומסכד הכל ומסיק עלה דהיינו דלמרי אינשי זוחא לעללג לא שכיח כלי' לקנות תנואה אין ממליחין לו מעות לתמיהא שכיח כשדוקין אותו למכור כמו תלויה וכו' (ב"ב דף מ"ז): ורש"י פירש שם בענין אחר:

אפילו ספינות הבאות מנגיא אספמיא. מכל דרש שגא לרבות מפילו הנך שאין עומדים אלא מעט בלחין: שאין י"ח ארבות פחותה כו'. אף על גב דרבי אלעזר גופיה קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו חס"י לומר קרקע מנוטמין כדלמך רב ספא כנסמן זרע ולא חזוין והכא מיירי כדאם שעיך אומנתו בקרקע: זבין ולא תיזוי. פי' כקוטרוס לשון דלות כלומר מכור כלי תשמישן קודם שעתו וקשה דלמאי שגא דקנט ביימקין טפי משלח מילי ונראה לר"מ כפירוש ר"מ דמיוול ענין אריגה כמו סמר ווללי בשוקא (מיוול טו). כלומר קנה בגדים ולא תחרוב כי יומר תרויח בקנין מנאריגה אכל גלימא טוב לארבו דלמור לא מיתרמינו ליה כרלנו: לרמה

האדמה אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל כל גויי הארץ אפילו ספינות הבאות מנגיא לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל ואמר רבי אלעזר עתידים כל בעלי אומניות שעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאינותיהם כל תופשי משוט מלחים כל חובלי הים יעל הארץ יעמדו ואמר ר' אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר הויה ארעא דשדי ביה כרכא לפותיא א"ל אי תשדריה לאורכיך הפוכי בעיסקא טוב מיינך רב על לבני שבילי חונגה דקא ניפון אמר להו אי ניפנת איתנופי הפוכי בעיסקא טוב מיינך אמר רבא זמאה וזוי בעיסקא כל יומא בשרא והכרמא מאה וזוי ביימקא מילחא והפוררה ולא עוד אלא מנגיא ליה ארעא ומרמיא ליה תנירי אמר רב פפא זרע ולא תזבין אע"ג דכי הדדי נינהו הני מברכין זבין ולא יתיוול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה (ב) טוס ולא תשפין שפון ולא תיבני דשכל העוסק בבנין מתמסקן קפון זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחית דרגא נסיב איתתא מק דרגא בחר שושבינא א"ר אלעזר (י) בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר והכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב אמרתי אך תיראי אך תיראי מוסר רב הוה מיפטר מרבי חייא אמר ליה רחמנא ליצלך ממידי דקשה ממוחא ומי איכא מידי דקשה ממוחא נפק דק ואשכח (י) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו' רב הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי אמר לה עבידי לי מלופותי עבדא ליה חימצי חימצי עבדא ליה מלופותי כי גדל חייא ברבי אפוך לה אמר ליה איעליא לך אמך אמר ליה אנא הוא דקא אפיקנא לה אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי דנפיק מיינך מעמא מלפך את לא תעביד הכי שנאמר למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' רבי חייא הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי הוה משבח מידי צייר ליה בסודריה ומייתי ניהלה אמר ליה רב והא קא מצערא ליה למר א"ל דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן

המלך לא תתקבל עליה: שושנינא. אוהב לבנו אומר האב לבנו קטנית: אפיך לה. היה אומר האב לבנו שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז) אכל אסא. דבר שקר הוא וכתיב למדו לשונם דבר שקר: כי הוה משכח מידי. דבר הראוי לה: שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז)

המלוה שלע לעני בשעת דחקו. מקשה ר"מ דכפ"ק דמגינה (דף ה. ושם) אמר ומלאכו (ו) לרות רבות וכעות זה הממלא מעות לעני בשעת דחקו ואומר ר"מ דהתם מיירי ששאל ממנו המושל מס וחוקק למכור ביתו או שדהו על כך והו' ממלא לו מעות ואם לא היה מואל למכור היו מקלין מעליו והיינו לרות רבות שארץ למכור כוזל ומסכד הכל ומסיק עלה דהיינו דלמרי אינשי זוחא לעללג לא שכיח כלי' לקנות תנואה אין ממליחין לו מעות לתמיהא שכיח כשדוקין אותו למכור כמו תלויה וכו' (ב"ב דף מ"ז): ורש"י פירש שם בענין אחר:

אפילו ספינות הבאות מנגיא אספמיא. מכל דרש שגא לרבות מפילו הנך שאין עומדים אלא מעט בלחין: שאין י"ח ארבות פחותה כו'. אף על גב דרבי אלעזר גופיה קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו חס"י לומר קרקע מנוטמין כדלמך רב ספא כנסמן זרע ולא חזוין והכא מיירי כדאם שעיך אומנתו בקרקע: זבין ולא תיזוי. פי' כקוטרוס לשון דלות כלומר מכור כלי תשמישן קודם שעתו וקשה דלמאי שגא דקנט ביימקין טפי משלח מילי ונראה לר"מ כפירוש ר"מ דמיוול ענין אריגה כמו סמר ווללי בשוקא (מיוול טו). כלומר קנה בגדים ולא תחרוב כי יומר תרויח בקנין מנאריגה אכל גלימא טוב לארבו דלמור לא מיתרמינו ליה כרלנו: לרמה

האדמה אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל כל גויי הארץ אפילו ספינות הבאות מנגיא לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל ואמר רבי אלעזר עתידים כל בעלי אומניות שעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאינותיהם כל תופשי משוט מלחים כל חובלי הים יעל הארץ יעמדו ואמר ר' אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר הויה ארעא דשדי ביה כרכא לפותיא א"ל אי תשדריה לאורכיך הפוכי בעיסקא טוב מיינך רב על לבני שבילי חונגה דקא ניפון אמר להו אי ניפנת איתנופי הפוכי בעיסקא טוב מיינך אמר רבא זמאה וזוי בעיסקא כל יומא בשרא והכרמא מאה וזוי ביימקא מילחא והפוררה ולא עוד אלא מנגיא ליה ארעא ומרמיא ליה תנירי אמר רב פפא זרע ולא תזבין אע"ג דכי הדדי נינהו הני מברכין זבין ולא יתיוול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה (ב) טוס ולא תשפין שפון ולא תיבני דשכל העוסק בבנין מתמסקן קפון זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחית דרגא נסיב איתתא מק דרגא בחר שושבינא א"ר אלעזר (י) בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר והכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב אמרתי אך תיראי אך תיראי מוסר רב הוה מיפטר מרבי חייא אמר ליה רחמנא ליצלך ממידי דקשה ממוחא ומי איכא מידי דקשה ממוחא נפק דק ואשכח (י) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו' רב הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי אמר לה עבידי לי מלופותי עבדא ליה חימצי חימצי עבדא ליה מלופותי כי גדל חייא ברבי אפוך לה אמר ליה איעליא לך אמך אמר ליה אנא הוא דקא אפיקנא לה אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי דנפיק מיינך מעמא מלפך את לא תעביד הכי שנאמר למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' רבי חייא הוה קא מצערא ליה דביתוהו כי הוה משבח מידי צייר ליה בסודריה ומייתי ניהלה אמר ליה רב והא קא מצערא ליה למר א"ל דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן

המלך לא תתקבל עליה: שושנינא. אוהב לבנו אומר האב לבנו קטנית: אפיך לה. היה אומר האב לבנו שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז) אכל אסא. דבר שקר הוא וכתיב למדו לשונם דבר שקר: כי הוה משכח מידי. דבר הראוי לה: שהבן מתחייב את אביו היה לי לעשות כן (י"ז)